Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0146

Energiavarustuskindlus ELis

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2025. aasta resolutsioon energiavarustuskindluse kohta ELis (2025/2055(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 194,

– võttes arvesse nõukogu 14. septembri 2009. aasta direktiivi 2009/119/EÜ, millega kohustatakse liikmesriike säilitama toornafta ja/või naftatoodete miinimumvarusid[1] (naftavarude direktiiv),

– võttes arvesse komisjoni 28. mai 2014. aasta teatist „Euroopa energiajulgeoleku strateegia“ (COM(2014)0330),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrust (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu[4],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta

---

1 ELT L 265, 9.10.2009, lk 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/119/oj.
2 ELT L 280, 28.10.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj.
3 ELT L 158, 14.6.2019, lk 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj.
4 ELT L 158, 14.6.2019, lk 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj.

määrust (EL) 2019/941, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ[5],

– võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

– võttes arvesse komisjoni 8. juuli 2020. aasta teatist „Kliimaneutraalse majanduse saavutamine – lõimitud energiasüsteem kliimaneutraalse Euroopa nimel“ (COM(2020)0299),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrust (EL) 2021/1153, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus)[7],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrust (EL) 2022/869 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 715/2009, (EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 ning direktiive 2009/73/EÜ ja (EL) 2019/944 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 347/2013[8],

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 18. mai 2022. aasta ühisteatist „ELi energiaalane välistegevus muutuvas maailmas“ (JOIN(2022)0023),

– võttes arvesse komisjoni 18. mai 2022. aasta teatist „Kava „REPowerEU““ (COM(2022)0230),

– võttes arvesse komisjoni 18. oktoobri 2022. aasta teatist „ELi tegevuskava energiasüsteemi digitaliseerimise kohta“ (COM(2022)0552),

– võttes arvesse ELi ja NATO elutähtsa taristu vastupidavuse rakkerühma 2023. aasta juunis avaldatud lõplikku hindamisaruannet,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiivi (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust

---

5 ELT L 158, 14.6.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj.

6 ELT L 249, 14.7.2021, lk 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj.

7 ELT L 243, 9.7.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj.

8 ELT L 152, 3.6.2022, lk 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj.

ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (uuesti sõnastatud)[9] (energiatõhususe direktiiv),

– võttes arvesse Euratomi Tarneagentuuri 2023. aasta aruannet,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiivi (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (taastuvenergia direktiiv)[10],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ (uuesti sõnastatud)[11],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1789, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturge ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1227/2011, (EL) 2017/1938, (EL) 2019/942 ja (EL) 2022/869 ja otsust (EL) 2017/684 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 715/2009 (uuesti sõnastatud)[12],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1787, milles käsitletakse metaaniheite vähendamist energeetikasektoris ja millega muudetakse määrust (EL) 2019/942[13],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1711, millega muudetakse direktiive (EL) 2018/2001 ja (EL) 2019/944 seoses liidu elektrituru korralduse parandamisega[14],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1747, millega muudetakse määruseid

---

9 ELT L 231, 20.9.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj.

10 ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj.

11 ELT L, 2024/1788, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj.

12 ELT L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj.

13 ELT L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj.

14 ELT L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj.

(EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 seoses liidu elektrituru korralduse parandamisega (elektrituru korralduse määrus)[15],

– võttes arvesse oma 14. novembri 2024. aasta resolutsiooni Venemaa varilaevastiku vastaste ELi meetmete kohta ja Venemaa-vastaste sanktsioonide täieliku täitmise tagamise kohta[16],

– võttes arvesse 30. oktoobril 2024 avaldatud Sauli Niinistö aruannet „Safer Together – Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness“ (Ühiselt turvalisem – Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine, edaspidi „Niinistö aruanne“),

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet 09/2024 „Euroopa Liidu gaasivarustuskindlus“[17],

– võttes arvesse komisjoni 29. jaanuari 2025. aasta teatist „ELi konkurentsivõime kompass“ (COM(2025)0030),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 21. veebruari 2025. aasta ühisteatist „ELi kaabliturvalisuse tegevuskava“ (JOIN(2025)0009),

– võttes arvesse komisjoni 26. veebruari 2025. aasta teatist „Taskukohase energia tegevuskava” (COM(2025)0079),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 26. märtsi 2025. aasta ühisteatist ELi kriisivalmiduse strateegia kohta (JOIN(2025)0130),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni raportit (A10-0121/2025),

A. arvestades, et energiajulgeolek on vastupidava, kestliku ja konkurentsivõimelise majanduse peamine alustala; arvestades, et kindlad ja taskukohased energiatarned on majanduskasvu, tööstuse tootlikkuse ja ühiskondliku heaolu jaoks hädavajalikud;

B. arvestades, et seoses üldise julgeolekukriisiga ja vajadusega olla valmis kaitseprobleemideks on energiavarustuse tagamine prioriteet;

C. arvestades, et hoolimata omamaiste puhaste ja taastuvate energiaallikate arendamise potentsiaalist, impordib EL üle 60 % oma

---

15 ELT L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj.

16 ELT C, C/2025/809, 11.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/809/oj.

17 ELT C, C/2024/3937, 27.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3937/oj.

energiast, sealhulgas 90 % gaasist ja 97 % naftast[18], mistõttu on ta vastuvõtlik võimalike energiatarnehäirete suhtes;

D. arvestades, et ELil on potentsiaal arendada taastuvaid loodusvarasid ning alates komisjoni viimase energiajulgeoleku strateegia avaldamisest 2014. aastal on liidusisene taastuvenergia tootmine oluliselt kasvanud: tuuleenergia 98 %, fotogalvaaniline päikeseenergia 314 %, päikese soojusenergia 22 % ja ookeanienergia 244 %; arvestades, et samas ajavahemikus vähenes ELis fossiilkütuste tootmine: söe tootmine 53 %, nafta tootmine 31 % ja gaasi tootmine 73 %;

E. arvestades, et võrguga, kus on ülekaalus taastuvenergia, peab Euroopa 2035. aastaks kindlustama rohkem kui 100 GW uut puhast kindlat võimsust, et tagada usaldusväärsus, energiajulgeolek ja väiksemad kulud[19];

F. arvestades, et energiatootmise ja ELi nõudluse vaheline lõhe mõjutab negatiivselt ELi kaubandusbilanssi ning 2024. aastal oli energiaimpordi maht söe, nafta ja gaasi puhul 427 miljardit eurot, mis on väiksem kui 2022. aastal saavutatud tippväärtus 602 miljardit eurot[20];

G. arvestades, et ELi tuumaenergia tootmine on alates 2014. aastast 24 % vähenenud[21]; arvestades, et mitmed liikmesriigid näitavad üles pühendumust tuumaenergia kui oma energiastrateegiate tugisamba laiendamisele ja edendavad oma tuumaenergiaprojekte;

H. arvestades, et energiaallikate mitmekesistamine suurendab ELi avatud strateegilist autonoomiat, energiajulgeolekut ja vastupanuvõimet väliste tarnehäirete suhtes;

I. arvestades, et omamaine puhta ja taastuvenergia tootmine ning energiatõhususe ja energiasäästumeetmete kohaldamine kogu

---

18 Euroopa Komisjon, „Küsimused ja vastused REPowerEU kohta: Euroopa ühismeede taskukohasema, kindlama ja kestlikuma energiavarustuse tagamiseks“, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/qanda_22_1512.

19 Puhta õhu töökond, „24/7 carbon-free energy: How Europe can and must secure clean electricity around the clock“ (24/7 süsinikuvaba energia: kuidas Euroopa saab tagada ja peab tagama puhta elektri ööpäevaringselt), https://www.catf.us/2023/11/24-7-carbon-free-energy-europe-secure-clean-electricity-around-clock/?utm.

20 Komisjoni aruanne energiahindade ja -kulude kohta Euroopas (COM(2025)0072), lk 13, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0072.

21 Eurostat, „Nuclear energy statistics“ (Tuumaenergia statistika), https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Nuclear_energy_statistics.

väärtusahelas vähendavad sõltuvust välistest energiaallikatest ja suurendavad energiavarustuskindlust; arvestades, et ELi energiatõhususe poliitika on andnud struktuurilisi tulemusi, kusjuures energianõudlus saavutas haripunkti 2006. aastal ja vähenes 2023. aastal 20 %[22], mis toob esile, et energiatõhusus on kõige kulutõhusam viis vähendada heitkoguseid, suurendada konkurentsivõimet, muuta energiatarbimine taskukohasemaks ja parandada energiajulgeolekut;

J. arvestades, et liikmesriigid on looduslike ja geograafiliste tunnuste, energiavarustuse, -julgeoleku, -allikate ja -poliitika osas erinevad;

K. arvestades, et Venemaa Föderatsioon on aastakümneid kasutanud oma nafta-, söe-, tuumaenergia- ja gaasitarneid ELi relvana, et tekitada liikmesriikide vahel ebakõla ning alates 2021. aasta suvest õhutada inflatsiooni ja nõrgendada Euroopa kindlameelsust toetada Ukrainat õiglases võitluses vabaduse eest; arvestades, et Venemaa sõda Ukraina vastu algas 2014. aastal; arvestades, et Venemaa on alates 24. veebruarist 2022 pidanud Ukraina vastu ebaseaduslikku, provotseerimata ja põhjendamatut täiemahulist agressioonisõda; arvestades, et liikmesriigid leppisid Versailles' deklaratsioonis[23] kokku, et hindavad ümber, kuidas tagada oma energiavarustuskindlus ning kaotada järk-järgult „niipea kui võimalik" oma sõltuvus Venemaa gaasi-, nafta- ja söeimpordist, muu hulgas kiirendades taastuvate energiaallikate arendamist ja nende põhikomponentide tootmist ning vähendades kiiremini ELi üldist sõltuvust fossiilkütustest, võttes arvesse riigisiseseid asjaolusid ja liikmesriikide valitud energiaallikate jaotust; arvestades, et kavas „REPowerEU" esitati hulk meetmeid, et lõpetada Venemaa fossiilkütuste import hiljemalt 2027. aastaks;

L. arvestades, et samal ajal kui enamiku Venemaa nafta- ja söeimpordi suhtes on kehtestatud sanktsioonid, on kahetsusväärselt jäänud Venemaa gaasi- ja tuumaenergia import varustuskindlusega seotud mure tõttu ELi sanktsioonirežiimist välja;

M. arvestades, et Venemaa torugaasi, nii veeldatud maagaasi kui ka läbi torujuhtmete edastatud gaasi osakaal ELi energia koguimpordis on oluliselt vähenenud 45 %-lt 2021. aastal ligikaudu 19 %-le 2024. aastal; arvestades, et sissetungi kolmandal aastal ületab Venemaa fossiilkütuste import ELi samas ajavahemikus

---

22 Euroopa Keskkonnaamet, „Primary and final energy consumption in the European Union" (Primaar- ja lõppenergia tarbimine Euroopa Liidus), https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/primary-and-final-energy-consumption/primary-and-final-energy-consumption-1?activeTab=6fbd444d-c422-4a78-8492-fd496bd61b7a.

23 Vt https://www.consilium.europa.eu/media/54799/20220311-versailles-declaration-et.pdf.

Ukrainale saadetud rahalist abi (18,7 miljardit eurot 2024. aastal)[24]; arvestades, et sõja algusest alates on Venemaa fossiilkütuste ekspordiga ELi teeninud kokku 206 miljardit eurot tulu; arvestades, et ülemaailmne fossiilkütuste eksport on Venemaa suurim üksik tuluallikas ja ulatub 250 miljardi euroni aastas[25], mis vastab 160 %-le Venemaa selle aasta sõjalisest eelarvest[26];

N. arvestades, et ELis töötavast 100 reaktorist asuvad 18 viies ELi riigis ning on Venemaal või Nõukogude Liidus projekteeritud ja sõltuvad integreeritult erineval määral Rosatomist, mis tähendab Euroopa energiajulgeoleku jaoks erilist turvanõrkust; arvestades, et 2024. aastal kattis Venemaa ligikaudu 23 % ELi kogunõudlusest uraani muundamise teenuste järele ja 24 % uraani rikastamise teenuste järele;

O. arvestades, et Venemaa on sanktsioonidest kõrvale hoidnud varilaevastiku abil, mis veab huvitatud ostjatele naftat valelipu all või riikkondsuseta ja tõsiste keskkonnariskidega; arvestades, et liikmesriigid ei ole veel rakendanud mõjusaid meetmeid, mille nõukogu võttis vastu 15. sanktsioonipaketis sanktsioonidest varilaevastiku abil kõrvalehoidmise vastu;

P. arvestades, et 2024. aasta novembri resolutsioonis nõudis Euroopa Parlament, et EL ja selle liikmesriigid keelustaksid Venemaa energia, sealhulgas veeldatud maagaasi ja tuumaenergia importimise, nõuaksid, et Venemaalt veeldatud maagaasi eksportivatel laevadel keelataks siseneda ELi sadamatesse, ning ei sõlmiks uusi lepinguid Rosatomi või selle tütarettevõtjatega;

Q. arvestades, et ajakohastatud Euroopa energiajulgeoleku strateegia puudumine mõjutab negatiivselt ettevõtjaid, tööstusharusid ja leibkondi; arvestades, et muude tegurite hulgas on see toonud kaasa energiaostuvõimetuse järsu suurenemise, kusjuures peaaegu iga kümnes leibkond (10,6 %) ei suutnud 2023. aastal oma kodu piisavalt

---

24 Energia ja Puhta Õhu Uuringute Keskus, „EU imports of Russian fossil fuels in third year of invasion surpass financial aid sent to Ukraine“ (Sissetungi kolmandal aastal ületab Venemaa fossiilkütuste import ELi Ukrainale saadetud rahalist abi), https://energyandcleanair.org/publication/eu-imports-of-russian-fossil-fuels-in-third-year-of-invasion-surpass-financial-aid-sent-to-ukraine/.

25 Arvud aasta kohta alates Venemaa sissetungist Ukrainasse aastatel 2021–2024. Vt Energia ja Puhta Õhu Uuringute Keskus, „EU imports of Russian fossil fuels in third year of invasion surpass financial aid sent to Ukraine“ (Sissetungi kolmandal aastal ületab Venemaa fossiilkütuste import ELi Ukrainale saadetud rahalist abi).

26 Vt Stockholmi Rahvusvaheline Rahu-uuringute Instituut, „Preparing a fourth Year of War: Military Spending in Russia’s Budget for 2025“ (Sõja neljandaks aastaks valmistumine: sõjalised kulutused Venemaa 2025. aasta eelarves).

kütta[27] (2021. aastal 6,9 %[28]);

R. arvestades, et rünnakud elutähtsa energiataristu vastu võivad põhjustada elektri kadumist samaaegselt mitmes liikmesriigis ja märkimisväärset majanduslikku kahju, õõnestada avalikku julgeolekut ja mõjutada ELi kaitsevõimet; arvestades, et alates Venemaa sissetungist Ukrainasse on Euroopa energiasektori üle ujutanud küberründed; arvestades, et Läänemere elutähtis energiataristu on pidevalt Venemaa rünnaku all; arvestades, et tõsist muret tekitab avamere energiataristu vastu suunatud perimeetri rünnakute arvu kasv;

S. arvestades, et NATO roll energiajulgeolekus määratleti esmakordselt 2008. aasta Bukaresti tippkohtumisel ja seda on hiljem tugevdatud; arvestades, et NATO tugevdab sabotaaži vältimiseks elutähtsa taristu turvalisust, sealhulgas hiljuti käivitatud algatuse Baltic Sentry kaudu; arvestades, et NATO toetab riikide ametiasutusi, et suurendada nende vastupanuvõimet energiavarustuse häiretele, mis võivad mõjutada riiklikku ja kollektiivkaitset;

T. arvestades, et Balti riikide elektrisüsteemide integreerimine Euroopa mandriosa võrku 2025. aasta veebruaris oli oluline samm nende energiajulgeoleku suurendamise suunas, kuna kaotati sõltuvus Venemaa kontrollitavast võrgust ning vähendati seeläbi Balti piirkonna geopoliitilist vastuvõtlikkust ja tugevdati selle vastupanuvõimet;

Uus visioon energiajulgeolekust muutuval ülemaailmsel maastikul

1. tuletab meelde, et Euroopa Keskkonnaamet määratleb energiajulgeolekut kui „energia kättesaadavust igal ajal eri vormides, piisavas koguses ning mõistlike ja/või taskukohaste hindadega“; on seisukohal, et energiajulgeolekut käsitlevas terviklikus lähenemisviisis tuleks arvestada füüsilise taristu mõõdet ning tarnete kättesaadavust, usaldusväärsust, stabiilsust, taskukohasust ja kestlikkust ning pöörata tähelepanu geopoliitilisele ja kliimamõõtmele;

2. rõhutab, et energiajulgeolek on valdkonnaülene küsimus, mis toetab kõigi elutähtsate sektorite toimimist, mistõttu on see hädavajalik majandusliku stabiilsuse, avaliku julgeoleku ja riikliku vastupanuvõime jaoks; rõhutab, et energiajulgeoleku kaalutluste integreerimine asjakohastesse poliitikameetmetesse ja nende aluseks

---

27 Vt Eurostat, „10.6 % of EU population struggled to keep homes warm“ (10,6 % ELi elanikkonnast oli raskusi kodu soojana hoidmisega).

28 Vt Eurostat, „Key figures on European living conditions – 2024 edition“ (Peamised arvandmed Euroopa elutingimuste kohta – 2024. aasta väljaanne).

olevatesse mõjuhinnangutesse on äärmiselt oluline ELi poliitikakujundamise sidususe, järjepidevuse ja üldise mõjususe suurendamiseks;

3. rõhutab, et praegune geopoliitiline olukord ja jätkuv ohtlik energiavarustuse sõltuvus rõhutavad vajadust vaadata arusaam energiajulgeolekust läbi, ning tunnistab, et energiasüsteemide vastupanuvõime, mida mõistetakse võimena võimalikke häireid ette näha, neile vastu seista, nendega kohaneda ja neist kiiresti taastuda, on nüüd strateegiline kohustus;

4. rõhutab, et kui energiasüsteemi süsinikuheide väheneb edasi, taastuvate energiaallikate osakaal suureneb ja elektrifitseerimine areneb, muutuvad hästi toimiv ja integreeritud energiaturg, energiatõhusus, paindlikkusallikate (elektri- ja soojusenergia salvestamine, vesinik, igakülgselt arendatud ja vastupidav taristu, tarbimiskaja jne) lõimimine ja piisav jaotatav võimsus äärmiselt oluliseks, et edukalt hallata taastuvate energiaallikate katkendlikkust ja vallandada energiasüsteemi ümberkujundamise kogu potentsiaal;

5. rõhutab, et energiajulgeolek ei saa toimida ilma piisavuseta; märgib, et „2025. aastal Euroopa äärealadel olevad nappuse probleemid kipuvad 2033. aastaks kanduma üle mandri keskosadele“[29]; on arvamusel, et reservvõimsuse mehhanismidel on struktuurne roll jaotatava varuvõimsuse tagamisel, et tagada piisavus tipptundidel või tarnenappuse perioodidel, ning et need aitavad stimuleerida vajalikke investeeringuid võimsuse loomisse, mida turusignaalid, mis põhinevad üksnes harvadel nappusehinnatundidel, ei pruugi õigustada; rõhutab vajadust tagada, et mehhanismid oleksid avatud eri liiki ressurssidele (nt nõudluse pool, energiasääst, agregeerimine, salvestusüksused ja piiriülesed ressursid), mis suudavad pakkuda vajalikke teenuseid, näiteks paindlikkust, ei tekita põhjendamatuid turumoonutusi ega piira piirkonnaülest kauplemist ning kajastavad ühilduvust tulevase vähese süsinikuheitega elektrisüsteemiga, sealhulgas sidususe kaudu kindlaksmääratud heite piirnormidega, nagu on sätestatud elektrituru korralduse määruse artiklis 22; tuletab meelde, et reservvõimsuse mehhanismide eest makstav tasu katab üksnes nende kättesaadavuse; rõhutab tungivat vajadust lihtsustada ja ühtlustada nende heakskiitmise protsesse, nagu nõuti elektrituru korralduse läbivaatamisel, võttes samal ajal komisjoni heakskiitmise protsessis nõuetekohaselt arvesse vastavate liikmesriikide elektrituru konkreetseid probleeme; võtab teadmiseks komisjoni aruande, milles hinnatakse võimalusi reservvõimsuse mehhanismi kohaldamismenetluse ühtlustamiseks ja lihtsustamiseks[30], ning käimasoleva töö puhta tööstuse kokkuleppega

---

29 Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E), „European Resource Adequacy Assessment“ (Euroopa ressursside piisavuse hinnang), detsember 2023.

30 COM(2025)0065.

seotud riigiabi raamistiku alal koos konkreetsete ettepanekutega heakskiitmisprotsessi kiirendamiseks; märgib, et kuigi tasakaalustamisturg pakub olulisi lühiajalisi teenuseid, ei ole see veel investeerimissõbralik, ning kutsub seetõttu komisjoni üles töötama välja stiimulid paindlike varade loomiseks, mida tasakaalustamisturud hädasti vajavad;

6. rõhutab, et süsinikuheite vähendamisel tuleks arvesse võtta liikmesriikide ja piirkondade, sealhulgas Euroopa äärepoolseimate territooriumide ja õiglase ülemineku fondi piirkondade eripärasid, nende juurdepääsuvõimalusi eri tüüpi puhastele energiaallikatele, tööstusharude vajadusi ja kodanike vähest kaitstust, et tagada õiglane üleminek, mis säilitab energiajulgeoleku, luues koostoime kliimaeesmärkide, geograafiliste ja looduslike tingimuste ning majandusliku ja sotsiaalse tegelikkusega;

7. märgib, et mittefossiilsete energiaallikate alasele paindlikkusele ja energia salvestamisele on vaja laiemat lähenemisviisi, mis hõlmab molekule ja soojust; rõhutab selliste kaugküttesüsteemide potentsiaali, milles võib kasutada soojuse salvestamist, et alandada süsteemi temperatuuri, ning kaasata heitsoojust, päikeseenergiat, maapõueenergiat ja muid taastuvaid allikaid, kui see on asjakohane, kasutades üleminekuperioodil maagaasi; juhib tähelepanu tähtsale rollile, mis võib olla suure tõhususega koostootmise optimaalsel kasutamisel kooskõlas energiatõhususe direktiiviga, mis võib aidata kaasa elektrivõrgu tasakaalustamisele ja mõnede tööstussektorite konkurentsivõimele, eriti sektorite puhul, kus puuduvad alternatiivsed viisid oma tööstusprotsessides taskukohase soojuse tootmiseks; rõhutab vajadust kaugküttevõrke selle tarvis ajakohastada ja laiendada;

8. rõhutab, et tehnoloogianeutraalsusel on energiavarustuskindluse suurendamisel keskne osa, kuna sellega välditakse tehnoloogilist kinnistumist ning edendatakse kestlikkust, majanduslikku tõhusust ja õiglast üleminekut; tuletab meelde vajadust investeerida erinevatesse puhastesse tehnoloogiatesse, mis võimaldavad piirkondadel võtta kulutõhusal viisil kasutusele nende vajadustele kõige paremini vastava tehnoloogia, mis muudab energia taskukohasemaks ja kättesaadavamaks;

9. märgib, et Draghi aruandes[31] rõhutatakse, et fossiilkütuste impordist sõltuvuse vähendamine suurendaks ELi konkurentsivõimet ning varustuse taskukohasust ja kindlust; märgib, et maagaas on praegu osa ELi energiajulgeolekust ja selle nõudlus 2024. aastal oli 320 miljardit kuupmeetrit, ning võtab teadmiseks Rahvusvahelise Energiaagentuuri prognoosid, mille kohaselt nõudlus on

---

31 Vt Draghi aruanne ELi konkurentsivõime kohta, https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

2035. aastaks mõõdukas ehk 260 miljardit kuupmeetrit aastas[32], samas kui REpowerEU stsenaariumis prognoositi 2030. aastaks nõudluse võimalikku vähenemist 184 miljardile kuupmeetrile, mis tähendab maagaasinõudluse vähenemist ligikaudu 50 % vähem kui viie aasta jooksul võrreldes 356 miljardi kuupmeetri suuruse nõudlusega 2022. aastal; tuletab meelde Mario Draghi ettepanekut luua terviklik maagaasistrateegia, mis haldaks selle rolli üleminekul ja tagaks gaasivarustuse, mis peaks suunama taristuotsuseid, rahvusvahelisi partnerlusi ja õigusakte; märgib murelikult, et ebajärjekindel maagaasipoliitika on nõrgestanud ELi äriühingute kauplemispositsiooni, jättes need sõltuvusse ülemaailmsetest hetketuruhindadest ning tekitades potentsiaalselt lõhe ELi poolt lepinguga kindlustatud ja aja jooksul imporditavate koguste vahel;

10. rõhutab, et tuumaenergia arendamine on ELi õigusraamistikus endiselt liikmesriikide otsustada; rõhutab, et nende liikmesriikide jaoks, kes otsustavad lisada oma energiaallikate jaotusesse tuumaenergia, on sellel taastuvenergia osakaalu suurenedes lõimitud energiasüsteemis oluline osa; märgib, et paljud liikmesriigid näevad vajadust toetada nii olemasoleva kui ka uue põlvkonna tuumatehnoloogia ning kogu tuumkütuse tsükli arendamist ja kasutuselevõttu, mis aitab kaasa konkurentsivõimelise tehnoloogilise tarneahela loomisele ELis, et tagada avatud strateegiline autonoomia; rõhutab, kui oluline on hinnata kogu tuumaenergia olelusringi kogumaksumust, sealhulgas ehitus, käitamine, julgeolek, keskkonna- ja tervisemõju, jäätmekäitlus ja dekomissioneerimine; võtab teadmiseks olemasoleva ja jätkuva sõltuvuse välismaistest tarnijatest, kuna ligikaudu 97 % ELi loodusliku uraani tarnetest pärines 2022. aastal välismaistest allikatest[33], ning rõhutab vajadust mitmekesistada uraani ja tuumkütuse tarneallikaid ning järgida Euratomi Tarneagentuuri soovitust töötada välja usaldusväärsed tarneahelad, et rahuldada kasvavat nõudlust tuuma- ja uute tuumatehnoloogiate järele; võtab sellega seoses teadmiseks Euroopa Investeerimispanga hiljutise otsuse uuendada oma toetust Euroopa uraani rikastamise võimekuse tugevdamisele; rõhutab, et väikesed moodulreaktorid ja täiustatud moodulreaktorid võivad suurendada energiajulgeolekut, pakkudes vähese süsinikuheitega energiat; märgib siiski, et tehnoloogia ei ole veel täielikult välja töötatud; väljendab heameelt seoses väljakuulutatud hindamisega litsentside andmise tavade ühtlustamise võimaluse kohta uue tuumaenergiatehnoloogia, näiteks väikeste moodulreaktorite puhul;

11. tunnistab, et taastuvenergia on energiasõltumatuse ja pikaajalise varustuskindluse võimaldaja; rõhutab, et taastuvad energiaallikad on energiajulgeoleku tagamisel väga olulised, kuna need on juba ELi

---

32 Rahvusvaheline Energiaagentuur, 2024 World Energy Outlook (Maailma energia väljavaade), Euroopa Komisjon, 2024. aasta 4. kvartali gaasituru aruanne.

33 Euratomi Tarneagentuuri 2023. aasta aruanne.

jaoks peamine omamaise energia allikas; rõhutab, kui oluline on maksimeerida olemasoleva taastuvenergia võimsuse kasutamist, tegeledes eelkõige piiramise probleemiga, kuna võrgu ülekoormus ELis piiras 2023. aastal taastuvelektrit enam kui 12 TWh mahus, mille tagajärjel tekitati täiendavalt 4,2 miljonit tonni süsiniku heitkoguseid[34]; märgib, et taastuvad energiaallikad on juba aidanud vähendada ELi sõltuvust Venemaa gaasist, kuna need moodustasid 2023. aastal ELis tarbitud energiast 25 % ja elektrist 45 %; kinnitab veel kord, kui oluline on ELi jätkuv toetus väljakujunenud taastuvenergiatehnoloogiate, nagu päikese-, tuule-, maapõueenergia ja soojuspumpade arendamisele ning kasutuselevõtule; kordab vajadust toetada poliitika ja investeeringutega vähem arenenud või kujunemisjärgus sektoreid, et kiirendada nende riiklikke ja kohalikke olusid arvestades kõige asjakohasemate taastuvenergiatehnoloogiate kasutuselevõttu, nagu uuenduslikud maapõueenergia tehnoloogiad, biometaan, päikese soojusenergia, mereenergia, tõusu-mõõnaenergia, osmootne energia ja kontsentreeritud päikeseenergia; väljendab muret selle pärast, et ilma sihipärase toetuspoliitikata ei pruugi mõned uuenduslikud tehnoloogiad õigeaegselt turule jõuda, ning kutsub seetõttu liikmesriike üles toetama nende uurimist, tutvustamist, turuleviimist ja laiendamist; palub komisjonil esitada nende taastuvenergiatehnoloogiate jaoks investeerimiskava;

12. märgib eriti ära maapõueenergia potentsiaali, mis 2035. aastaks ulatub hinnanguliselt 510 GW-ni kasutusteguriga 80–90 %; rõhutab tohutuid kasutamata ressursse teatavates ELi piirkondades ja kutsub komisjoni üles täitma Euroopa Parlamendi palvet toetada maapõueenergia arendamist, sealhulgas riskimaandusvahendite loomise kaudu;

13. palub Rahvusvahelisel Energiaagentuuril teha analüüs, et hinnata ELi maagaasivarude kasutamise võimalusi; märgib, et ELi-sisene maagaasi tootmine vähenes aastatel 2020–2023 rohkem kui kolmandiku võrra ja see vähenemine eeldatavasti jätkub, ilma et ELis rohelise gaasi, sealhulgas biogaasi ja biometaani tootmine lähitulevikus märkimisväärselt suureneks; märgib, et Draghi aruandes rõhutatakse, et kui üleminekumeetmena vähendatakse järk-järgult süsinikuheidet ning minnakse üle vesinikule ja rohelistele gaasidele kooskõlas kolmanda taastuvenergia direktiiviga ja kavaga „REPowerEU“, võib omamaisel maagaasi tootmisel – kui üksikud liikmesriigid peavad seda õigustatuks – olla samuti roll varustuskindluse tagamisel ja negatiivsete geopoliitiliste arengute mõju alla sattumise vältimisel;

---

34 ACERi 2024. aasta turujärelevalve aruanne „Transmission capacities for cross-zonal trade of electricity and congestion management in the EU“ (Ülekandevõimsus elektrienergiaga piirkonnaülesel kauplemisel ja ülekoormuse juhtimine ELis), lk 52.

14. rõhutab, et mitmekesistamine on hädavajalik, et leevendada tarnijate domineerimise riski muutuvas geopoliitilises kontekstis; on veendunud, et EL peab tugevdama rahvusvahelisi partnerlusi usaldusväärsete energia-, tooraine- ja puhta tehnoloogia komponentide tarnijatega kõigis maailma piirkondades ja eriti Euroopa Majanduspiirkonna riikidega;

15. rõhutab, et energiajulgeoleku suurendamine nõuab terviklikku lähenemisviisi, eelkõige energiatõhususe parandamise kaudu peamistes lõppkasutussektorites, nagu hooned ja tööstus, energiasäästu edendamise, teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute suurendamise ning kodanike sisulise osalemise tagamise kaudu, mis kõik on olulised vastupanuvõimelise, kestliku ja kaasava energiasüsteemi saavutamiseks;

16. kutsub komisjoni üles võtma ELi energiasüsteemi arendamisel arvesse edaspidist sõjalist võimekust ja sõjaväelise liikuvuse vajadusi; märgib murega, et EL sõltub suurel määral toornafta ja naftasaaduste impordist; kutsub komisjoni üles valmistama ette kõikehõlmavat vedelkütuste strateegiat, et tagada nende lihtne kättesaadavus sõjaväele kriisiolukorras ning vähendada sõltuvust vähekaitstud impordiahelatest ja ebausaldusväärsetest tootjatest, eelkõige arendades täiustatud sünteetilisi kütuseid (nt kestlikud lennukikütused ja e-kütused) Euroopas;

17. juhib tähelepanu Niinistö aruandes esitatud soovitusele, milles käsitletakse vajadust jätkata tööd esmatähtsate kahesuguse kasutusega transpordikoridoridega tsiviil- ja kaitsevaldkonnaga seotud logistiliste vajaduste rahuldamiseks ning relvajõudude jaoks oluliste kütuste tarneahelate laiendamisega nendes koridorides, samuti varude, sealhulgas strateegiliste energiavarude loomisega, mis võiksid olla eriti kasulikud piirkondadele, kus torujuhtmete infrastruktuur ja kütusehoidlad ei ole piisavalt arenenud; kutsub sellega seoses komisjoni üles vaatama läbi naftavarude direktiivi, võttes arvesse hiljutisi geopoliitilisi muutusi ja sõjalise valmisoleku vajadusi, et tugevdada energiajulgeolekut ja tekkivatele sõjalistele riskidele vastupanu võimet;

18. tunnistab kiiresti kasvavat energianõudlust, mida hoogustab digisektori areng, eriti andmekeskuste ja tehisintellektisüsteemide olulised energiavajadused; rõhutab, et see suundumus näitab tungivat vajadust tugevate energiatõhususe meetmete järele ja toob välja, kui tähtis on, et EL otsiks ennetavalt kestlikke, tulevikku suunatud lahendusi, et see kasvav nõudlus rahuldada ja säilitada samal ajal energiasüsteemi vastupanuvõime;

Vastupidav energiataristu

19. märgib, et taristu kitsaskohad takistavad sektori lõimimise eeliste kasutamist ja suurendavad ohte energiajulgeolekule; rõhutab, kui

oluline on investeerida uutesse energiavõrkudesse, sealhulgas võrkudevahelistesse ühendustesse ja avamerevõrkudesse, ning optimeerida olemasolevat taristut, et suurendada võimsust võrku tugevdavate tehnoloogiate abil, vähendades samal ajal uusi taristuvajadusi, et võimaldada taastuvate energiaallikate ja muude uute tootmisrajatiste lõimimist, kaotada hinnalüngad, parandada süsteemi üldist tõhusust ja edendada liikmesriikide solidaarsust energiakriisi korral; rõhutab, et vaja on tehniliselt usaldusväärset taristu planeerimist, milles võetakse arvesse geograafilisi ja looduslikke tunnuseid, tagades samal ajal pikaajalise elujõulisuse ja vältides varade kasutuskõlbmatuks muutumist;

20. kutsub komisjoni üles kiiresti hindama piirkondi, kus võrkudevahelised ühendused ei ole piisavad praeguse 15 % ühendatuse eesmärgi saavutamiseks, nagu on sätestatud määruses (EL) 2018/1999[35]; rõhutab ühishuviprojektide tähtsust tõhusa ja turvalise elektrivoo hõlbustamisel liikmesriikide ja piirkondade vahel, millega tugevdatakse piiriülest integratsiooni ja energiasolidaarsust ELis; tunnistab Euroopa ühendamise rahastu energeetikaharu (CEF-E) rolli eelnimetatud investeeringute lõpuleviimisel ja kordab oma nõudmist, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta ettepanekute tegemisel suurendataks selle rahastamist märkimisväärselt;

21. kutsub liikmesriike üles kiirendama elektrirajatiste ja -võrkude loamenetlusi; märgib, et liiga pikad loamenetlused võivad tekitada õiguskindlusetust ja õõnestada ressursside piisavust, kuna need lükkavad edasi elutähtsate projektide rakendamist, olgu tegemist olemasolevate tootmiskohtade ajakohastamise või uuendamisega või ülekande-, jaotus- või salvestustaristu arendamisega; väljendab heameelt edusammude üle, mida on tehtud seoses taastuvenergia direktiivi ja lubade andmist käsitleva eriolukorramääruse[36] viimase läbivaatamise käigus vastu võetud sätetega, et loamenetlusi kiirendada, ühtlustada ja lihtsustada;

22. tuletab meelde, et kliimamuutused süvenevad edasi ja koormavad üha enam energiasüsteemi, mis tuleneb ekstreemsetest ilmastikunähtustest, nagu soojuselektrijaamade sulgemist põhjustavad kuumalained, toodangu mahtu vähendavad põuad ning elektrivõrke ja gaasitorujuhtmeid kahjustavad tugevad tormid, üleujutused ja tulekahjud; rõhutab, et kliimamuutuste mõju tootmisvahenditele, võrkudele ja tarbimisharjumustele tuleks

---

35 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

36 Nõukogu 22. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2577, millega kehtestatakse raamistik taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks (ELT L 335, 29.12.2022, lk 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2577/oj).

paremini lõimida energiataristu modelleerimisse ja valmisolekusse; rõhutab vajadust planeerida vastupidavaid energiataristuid, kaasates sellesse kliimamuutustega kohanemise strateegiaid, näiteks tipptasemel jahutustehnoloogia, võrgu paindlikkuse, taastuvenergia detsentraliseeritud tootmise ja taristu tugevdatud kaitse abil; rõhutab, kui oluline on integreerida kliimakindluse tagamise kava, mis põhineb esialgsel riskipõhisel hindamisel, energiaprojektidesse alates arengu esimestest etappidest;

23. kutsub komisjoni üles tuginema direktiivile (EL) 2022/2557[37], mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust, hõlbustades selle täielikku ja ühtlustatud rakendamist parimate tavade, juhendmaterjalide ja metoodika pakkumise ning piiriülese koolituse ja õppuste kaudu, et toetada liikmesriike, pädevaid asutusi ja elutähtsa energiateenuse osutajaid;

24. rõhutab vajadust investeerida energiataristu kaitsmisse ja vastupanuvõimesse inimtegevusest tingitud ohtude suhtes, nagu sõjalised, hübriid- ja küberründed; väljendab muret hiljutiste sabotaažijuhtumite pärast Läänemerel ja nõuab tugevamaid ELi tasandi meetmeid, et kaitsta ELi elutähtsat energiataristut, sealhulgas piiriüleseid ühendusi kolmandate riikidega, nagu merealused torujuhtmed ja kaablid, meretuulepargid ja ühendused, mille eesmärk on toetada kõige enam mõjutatud liikmesriike, ning täiendada riiklikke meetmeid; väljendab sellega seoses heameelt ELi kaabliturvalisuse tegevuskava käsitleva ühisteatise üle;

25. märgib, et energiasüsteemi detsentraliseerimine, mis tugevdab vastupanuvõimet ja hõlbustab energiasüsteemi ümberkujundamist, allikate suurem mitmekesisus ja autonoomia vähendavad sõltuvust tsentraliseeritud elektrijaamadest, minimeerivad katkestusriske, suurendavad võrgu stabiilsust ja võimaldavad kiiremat taastumist häiretest; rõhutab samal ajal, et kaugemate ja hajutatud energiaallikate, energia salvestamise ja uute ühenduste suurema arvu tõttu on vaja tõhustatud meetmeid taristu tugeva kaitse tagamiseks;

26. kutsub komisjoni üles õppima Ukraina sõjast saadud õppetundidest, eriti elektrivõrkude ühendatuse, mikrovõrkude, hajutatud päikeseenergia, tuuleenergia ja akudes salvestamise kriitilise rolli kohta, et tagada elektrivõrgu suurem vastupidavus sõjalistele rünnakutele, sealhulgas küberrünnetele, droonidele ja rakettidele; tunnustab Ukrainat pidevate jõupingutuste eest säilitada oma energiasüsteemi funktsionaalsus ja turvalisus Venemaa agressioonisõja tingimustes ning toonitab, et Ukraina toetamine

---

[37] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ (ELT L 333, 27.12.2022, lk 164, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj).

hõlmab ka tema riikliku elektrivõrgu kindluse kaitsmisele kaasaaitamist;

27. märgib murelikult, et väikesed internetiühendusega hajaenergia ressursid, näiteks inverterid, ei ole hõlmatud küberturvalisust käsitlevate õigusaktide, näiteks küberkerksuse määruse[38] kohaste asjakohaste vastavushindamismenetlustega, ning kuna tootja, kes on paljudel juhtudel mitteusaldusväärne müüja, saab neid kaugjuhtida ja nende tarkavara uuendada, võivad need anda nendele mitteusaldusväärsetele müüjatele kontrolli ELi elektrivõrkude üle; nõuab tungivalt, et komisjon kehtestaks hajaenergia ressursside jaoks päritoluriigil põhinevad kohustuslikud riskihindamised, tagades, et võimalike julgeolekuprobleemidega jurisdiktsioonidest kontrollitavate seadmete suhtes kohaldatakse ranget järelevalvet ja asukoha nõudeid; nõuab suuremat vastupanuvõimet Euroopa tarneahelates, edendades hajaenergia ressursside tootmist ELis ja liite usaldusväärsete rahvusvaheliste partneritega; rõhutab, et nende nõrkuste kõrvaldamiseks on vaja piisaval arvul küberturvalisuse spetsialiste ja tihedat koordineerimist liikmesriikide vahel;

28. kutsub elutähtsate taristute haldamisega tegelevaid energiaettevõtjaid üles tegema tihedat koostööd Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ametiga ja võtma kasutusele küberturvalisuse tippvahendid; on seisukohal, et küberturvalisuse alast koostööd NATOga tuleks tugevdada, et tõrjuda Euroopa energiajulgeolekut ähvardavaid hübriidohte;

29. märgib, et liikmesriigid peavad tegema kõik endast oleneva, et suurendada oma vastupanuvõimet, mis hõlmab võimet intsidente ennetada, nende eest kaitsta, neile reageerida, neile vastu seista, neid leevendada, nendega toime tulla, nendega kohaneda ja neist taastuda, võttes täielikult arvesse ELi energiaturu vastastikust sõltuvust ja võimalikku doominoefekti, mis võib ühe riigi taristutõrkel olla kogu liidus; rõhutab eelkõige vajadust tugevdada taastumise aspekti, mida oleks võimalik saavutada tõhusa Euroopa parandus- ja reageerimismehhanismi ning riiklike ja piirkondlike tegevusplaanide abil, mis võiks olla ELi heidutusstrateegia oluline element; märgib, kui oluline on ELi solidaarsus võimalikele taristuintsidentidele reageerimisel, tagades liikmesriikide koordineeritud tegevuse ja vastastikuse toetuse;

30. tuletab meelde, et energiataristu on eriti tundlik sektor, mida tuleb kaitsta välishuvide eest; nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja komisjon tegeleksid julgeolekuriskidega, mis on seotud välisinvesteeringutega

---

[38] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2847, mis käsitleb digielemente sisaldavate toodete küberturvalisuse horisontaalseid nõudeid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 168/2013 ja (EL) 2019/1020 ning direktiivi (EL) 2020/1828 (küberkerksuse määrus) (ELT L, 2024/2847, 20.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).

energiataristusse ja energiataristu omandamisega; väljendab muret mitmete potentsiaalselt tundlike välisinvesteeringute pärast, eriti elektrivõrkudesse; väljendab sellega seoses heameelt välisinvesteeringute taustauuringute määruse[39] käimasoleva läbivaatamise üle, mis on õigeaegne samm range strateegilise lähenemisviisi vastuvõtmise suunas Euroopa energiataristu arendamisel ja järelevalves;

31. rõhutab, et energiajulgeolek peaks hõlmama peamise puhta tehnoloogia, komponentide ja kriitiliste toormete tarnimist, ning märgib, et neid tuleb hankida mitmekesiselt; nõuab suuremat toetust ELi võrgutööstusele kui energiasüsteemi ümberkujundamise strateegilisele sambale, pöörates erilist tähelepanu Euroopa tootjatele õiglase ja konkurentsivõimelise regulatiivse keskkonna tagamisele, uurides samal ajal kohaliku sisendi kasutamise nõuete potentsiaali, et tugevdada energiajulgeolekut, tarneahela vastupidavusvõimet ja tööstuse konkurentsivõimet; nõuab riigihangete raamistiku ajakohastamist, et lihtsustada ja vähendada võrguettevõtjate halduskoormust, mis kaasneb vajalike võrgutehnoloogiate hankimisega;

32. rõhutab, kui oluline on integreerida ringmajanduse põhimõtted elutähtsa taristu ja seadmete kavandamisse, ning nõuab suuremat toetust nende rakendamisele, et vähendada ELi sõltuvust välismaiste toorainete impordist ja suurendada ressursitõhusust;

Järkjärguline loobumine Venemaa energiatarnetest

33. rõhutab, et probleemid, mis tulenevad solidaarsuse puudumisest ELis ja sellest, et mõnes liikmesriigis seatakse esikohale erihuvid, on suurendanud kogu Euroopa teadlikkust ohtudest, mis tulenevad sõltuvusest mitteusaldusväärsest energiatarnijast, kes kasutab energiaeksporti relvana; rõhutab, et Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast saadud õppetunnid peavad olema ELi tulevaste meetmete keskmes, toonitades eelkõige Euroopa ühtse reageerimise kriitilist tähtsust, et kaotada ohtlik sõltuvus energiavarustuses;

34. rõhutab, et EL on teinud edusamme oma energiasõltuvuse vähendamisel peamiselt tänu kavale „REPowerEU“ ja 16 sanktsioonipaketile, mis on toonud kaasa Venemaa gaasi (torugaasi ja veeldatud maagaasi) impordi vähenemise 45 %-lt ELi gaasi koguimpordist 2021. aastal 19 %-le 2024. aastal;

35. väljendab sügavat muret selle pärast, et EL sõltub endiselt ja lisaks viimasel ajal veel tugevamalt Venemaa gaasist, kuna import kasvas

---

39 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrus (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik (ELT L 79 I, 21.3.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj).

2024. aastal 18 % ja kasvab 2025. aastal edasi[40]; märgib, et ainüüksi 2024. aastal ostsid liikmesriigid Venemaa veeldatud maagaasi hinnanguliselt 7 miljardi euro väärtuses ning alates Venemaa sissetungist Ukrainasse on EL importinud Venemaa naftat ja gaasi 200 miljardi euro väärtuses, mis varustab täielikult[41] kütusega Venemaa sõjamasinat;

36. väljendab heameelt selle üle, et avaldati tegevuskava Venemaa energiaimpordist järkjärguliseks loobumiseks, mis peab sillutama teed selle lõplikule lõpetamisele niipea kui võimalik;

37. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle keelustada järk-järgult Venemaa gaasi import; rõhutab vajadust kehtestada kogu ELi hõlmav keeld kogu Venemaa maagaasi impordile hiljemalt 2027. aastaks ning uutele lepingutele ja olemasolevatele hetkelepingutele 2025. aasta lõpuks; nõuab, et liikmesriigid, sealhulgas need, kelle suhtes praegu kohaldatakse Venemaa naftaimpordi sihipäraseid erandeid, peaksid järk-järgult lõpetama selle impordi lõplikult hiljemalt 2027. aastaks; väljendab heameelt selleteemaliste tulevaste seadusandlike ettepanekute üle ja kutsub komisjoni üles uurima kõigi olemasolevate üleminekuvahendite kasutamist, mis võivad viia Venemaa fossiilkütuste impordi lõpetamiseni 2027. aastaks, nagu korrapärase kvoodisüsteemi kehtestamine Venemaa gaasi impordile ELi ja Venemaa veeldatud maagaasile ülempiiri kehtestamine pärast turu- ja hinnamõju hindamist; kutsub komisjoni üles pakkuma ELi äriühingutele toimivaid ja õiguslikult usaldusväärseid vahendeid, et hõlbustada nende jõupingutusi lõpetada Venemaa tarnijatega sõlmitud pikaajalised lepingud nii, et ei peaks trahvi maksma;

38. kutsub liikmesriike üles lisama Jamali veeldatud maagaasi ja Arktika veeldatud maagaasi terminalidest ELi suunduvad gaasitarned ELi sanktsioonide kohaldamisalasse ning kehtestama vastavad sanktsioonid Jamali veeldatud maagaasi projektiga seotud jääklassi kuuluvatele veeldatud maagaasi tankeritele; märgib, et sanktsioonid veeldatud maagaasi tankerite suhtes oleksid väga mõjusad, kuna maailmas on piiratud arv jääklassi kuuluvaid veeldatud maagaasi tankereid; rõhutab, et eespool nimetatud meetmete puhul tuleks asjakohaselt hinnata asjaomastele Euroopa äriühingutele avalduvat õiguslikku ja majanduslikku mõju ning tagada nende suutlikkus lepingud lõpetada;

39. kiidab heaks tuumaenergia tarneahela lisamise tegevuskavasse;

---

40 Muudetud uuemate andmetega „The final push for EU Russian gas phase-out“ (Viimane pingutus Venemaa gaasi kasutamise lõpetamiseks ELis), „Ember“, 27. märts 2025.

41 Energia ja Puhta Õhu Uuringute Keskus, „Financing Putin’s war: Fossil fuel imports from Russia during the invasion of Ukraine“ (Putini sõja rahastamine: fossiilkütuste import Venemaalt sissetungi ajal Ukrainasse), https://energyandcleanair.org/financing-putins-war/.

märgib murega, et Venemaa tuumkütus on endiselt ELi turul, sealhulgas kaudsete tarneahelate kaudu, ning et 2023. aastal pärines 23,5 % ELis tarbitud uraanist Venemaalt ja 30,1 % ELi tuumaelektrijaamades kasutatud uraanist rikastas Venemaa; märgib, et kuigi omamaised teenuseosutajad suurendavad oma Euroopa rajatiste suutlikkust, et rahuldada suurenenud nõudlust, kuna kommunaalettevõtted loobuvad ennetavalt Venemaa tarnetest, on ELi ja riiklikul tasandil kiiresti vaja selgeid poliitilisi otsuseid, et tegeleda eespool nimetatud tuumatarneahela nõrkustega; nõuab seetõttu toetust liidusisestele projektidele, millega panustatakse autonoomia suurendamisse ja tuumkütuse varustuskindlusesse;

40. väljendab muret seoses sellega, et ametlikud andmed ei anna täielikku ülevaadet Venemaa energiaimpordist ja selle lõppsihtkohast, kuna Venemaalt pärit ümbermärgistatud nafta ja gaas siseneb jätkuvalt ELi turule; märgib kahetsusega, et mõnel juhul toimub see asjaomaste riiklike osalejate nõusolekul;

41. nõustub, et Venemaa energiaimpordi koguse piisav hindamine on selle sõltuvuse järkjärgulise kaotamise eeltingimus; peab kahetsusväärseks Venemaa energiaimpordi jätkuvat õigustamist ja rõhutab vajadust suurema läbipaistvuse järele ELi energiaturul; kutsub liikmesriike üles avaldama andmeid imporditud, eksporditud ja tarbitud Venemaa gaasi päritolu kohta ning nõuab tungivalt, et rakendataks kõiki meetmeid Venemaa energiaimpordi õigustamise vastu; märgib, et selle eesmärgi saavutamisele võivad kaasa aidata asjakohased aruandekohustused, mis on sätestatud määruses (EL) 2024/1787, milles käsitletakse metaaniheite vähendamist energiasektoris;

42. kiidab heaks tulevased ettepanekud läbipaistvus-, seire- ja jälgitavusmehhanismide kohta, kuna sanktsioonide tulemuslik rakendamine sõltub ühilduvatest kontrollimehhanismidest kõikides liikmesriikides; rõhutab tungivat vajadust töötada välja õiguslik mehhanism, et tagada Venemaalt pärit ning veeldatud maagaasina ja torujuhtme kaudu ELi eksporditava maagaasi ning lõpuks ka nafta impordi läbipaistvus ja jälgitavus; rõhutab, et seda mehhanismi tuleks tulevikus laiendada teistest kohtadest pärit energiaimpordile; on arvamusel, et see mehhanism eeldab koostööd eri teenistuste, sealhulgas ELi konkurentsiteenistuste, Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER) ja liikmesriikide tolliasutuste vahel; palub liikmesriikidel kaaluda riiklike tolliasutuste kriminaaluurimisvolituste tugevdamist, et tagada eespool nimetatud mehhanismi mõjusus, ning sanktsioonidest kõrvalehoidmise eest piisavate hoiatavate meetmete ja trahvide, näiteks piisavate rahaliste karistuste kehtestamine;

43. rõhutab vajadust võtta vastu mitmekesistamise õigusraamistik, milles nõutakse, et iga liikmesriik koostaks kooskõlastatult ja asjakohaste pädevate asutuste kaudu Venemaa energiaallikate kasutamise

lõpetamise kava ning toetaks ja jälgiks spetsiaalsete lõpetamiskavade ettevalmistamist ja rakendamist oma energiasektoris tegutsevate ettevõtjate tasandil; on seisukohal, et need kavad peaksid hõlmama omamaise tootmise ja nõudluse vähendamise mõõtmeid;

44. mõistab teravalt hukka nõudmised alustada Ukrainas rahu saavutamiseks taas energiaimporti Venemaalt; on kindlalt vastu Nord Stream 2 torujuhtme võimaliku sertifitseerimise ideele ja nõuab Nord Streami torujuhtmete täielikku käitusest kõrvaldamist; hoiatab selle eest, et EL ei satuks taas sõltuvusse ebausaldusväärsest tarnijast, ja palub, et komisjon ja liikmesriigid töötaksid selle vastu välja kaitsemeetmed, näiteks komisjoni kaasallkirja andmine mis tahes võimalikele lepingutele Venemaaga või AggregateEU platvormi kohustuslik kasutamine seda tüüpi ostu puhul;

45. tuletab meelde, et energia on hädavajalik; rõhutab, et Venemaa energiaimpordi järkjärguline lõpetamine peab olema ühine jõupingutus ja peab olema tagatud, et ühtki liikmesriiki, ettevõtet ega leibkonda ei jäeta kõrvale; rõhutab, et liikmesriikidel ei ole võrdselt võimalik lõpetada Venemaa energiaimporti järk-järgult ühtemoodi, ning nõuab seetõttu tungivalt nendevahelist tugevat solidaarsust ja komisjoni asjakohaseid toetusmeetmeid, et tagada õiglane ning koordineeritud üleminek;

46. märgib, et lähitulevikus tuleb Venemaa energiaimport asendada järk-järgult usaldusväärsete ELi-väliste energiaallikatega, ja nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon teeks ettepaneku meetmete kohta, mis tagavad selle piisava asendamise usaldusväärsete partnerite tarnetega; rõhutab siiski, et Venemaa energiavarustust ei tohiks asendada tarnete uue sõltuvusega ning seetõttu tuleks pikas perspektiivis energiaimporti järk-järgult vähendada toimivate meetmetega, millega toetatakse süsinikuheite vähendamist, elektrifitseerimist ja energiatõhusust ning -säästu sektorites, kus see on võimalik ja kulutõhus, ning arendada energiatootmist oma riigis kooskõlas kavaga „REPowerEU“;

47. rõhutab, et energiasõltuvust Venemaast ei tohiks ka asendada uute sõltuvustega energiatehnoloogia, komponentide ega kriitilise toorme üksiktarnijatest;

Varustuskindluse raamistiku läbivaatamine

48. väljendab heameelt varustuskindluse struktuuri, sealhulgas gaasivarustuskindluse määruse ja ohuvalmidust elektrisektoris käsitleva määruse ning muude asjakohaste õigusaktide eelseisva läbivaatamise üle; on seisukohal, et ELi uus varustuskindluse struktuur peaks kajastama selliseid põhimõttelisi muutusi nagu energiasüsteemi suurem sektoritevaheline lõimimine, uus geopoliitiline maastik, põhjalikud muutused tarneteedes, kliimamuutuste mõju, samuti muutused energiatehnoloogiate

küpsuses, mis kajastuvad energiakulude tasandatud kogukulude muutustes, ja võimalused, mida see pakub energiasüsteemi ümberkujundamiseks;

49. rõhutab, et energiatõhususel on oluline roll energiavarustuse kindluse suurendamisel, kuna see vähendab üldist energianõudlust ja sõltuvust energiaimpordist ning suurendab süsteemi vastupanuvõimet; on seisukohal, et uut varustuskindluse raamistikku tuleks laiendada, et see kajastaks uut viisi energiavarustuskindluse käsitlemiseks, mis ei põhine ainult energiaallikatel, vaid ka energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttel, energiasäästul, kulutõhususel ja võimel toota eri tüüpi energiat oma riigis; märgib, et lähitulevikus peaks liit keskenduma mõjusale ja kindlale loobumisele Venemaa energiaimpordist ilma lünkadeta, sealhulgas tagades alternatiivsed tarned usaldusväärsetelt partneritelt ja kasutades paremini olemasolevat taristut, jätkates samal ajal võimaluse korral imporditud energiatoodetele omamaiste alternatiivide väljatöötamist; rõhutab siiski vajadust töötada välja tulevikukindel varustuskindluse struktuur, mis vähendab süstemaatiliselt sõltuvust välistest osalejatest, eelkõige edendades energiatõhusust ja energiasäästu, parandades ringlust ning tagades oma riigis toodetud puhta energia tootmise kestliku kasvu ja hästi kaitstud detsentraliseeritud energiataristu;

50. rõhutab, et esikohale tuleb seada energiataristu vastupanuvõime, tuginedes kogemustele, mis on saadud Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast, sihipärastest rünnakutest riigi energiasüsteemide vastu ja detsentraliseeritud energiasüsteemide eelistest; on seisukohal, et uued energiavarad peaksid olema „sisseprojekteeritud vastupidavusega“, sealhulgas võimalike sõjaliste ohtude ja ekstreemsete ilmastikunähtuste suhtes;

51. rõhutab vajadust kõigi osalejate tihedama koostöö järele seoses energiataristu vastupidavusega nii kliimamõjule kui ka inimtegevusest tulenevate ohtudele; rõhutab, et selle taristu kaitsmine nõuab valitsuste suuremat kaasamist, sealhulgas avaliku ja erasektori partnerluste kaudu; väljendab sellega seoses heameelt Niinistö aruande soovituse üle teha koostööd erasektoriga, et teha avalikus sektoris pingutusi riskide vähendamiseks ja sektoriüleseid stressiteste ning võtta ennetavaid turvameetmeid; palub, et komisjon tagaks sellise koostöö kajastumise vahejuhtumite haldamise ja taastumissuutlikkuse kavades ning sellekohaste harjutuste korrapärase läbiviimise; märgib, et liidu valmisolekustrateegia hõlmab meetmeid avaliku ja erasektori partnerluste tugevdamiseks, ning kutsub komisjoni üles arendama varustuskindluse struktuuri läbivaatamisel edasi energiasektori jaoks asjakohaseid erimeetmeid;

52. märgib vajadust tagada varustuskindluse struktuuris taastuvate ja vähese süsinikuheitega gaaside, näiteks biometaani ja vesiniku lõimimine; tuletab meelde, et vesinikustrateegias on juba tunnistatud

rolli, mis taastuvallikatest ja vähese süsinikuheitega vesiniku tootmisel võib olla paindlikkuse ja salvestamise tagamisel integreeritud energiasüsteemis, kus taastuvenergia osakaal on suur; kutsub komisjoni üles tunnustama tulevases elektrifitseerimise tegevuskavas vesiniku ja elektri vastastikust täiendavust kooskõlas energiasüsteemide lõimimisega ning kehtestama selged tingimused vesiniku kasutuselevõtuks, et aidata kaasa energiasüsteemi ümberkujundamisele, eriti sektorites, kus heidet on raske vähendada;

53. rõhutab vajadust kaasata riiklikesse riskihindamistesse taskukohasusega seotud riskid; nõuab läbipaistvust riiklike riskivalmiduse meetmete rakendamisel, et suurendada liikmesriikidevahelist usaldust; märgib kaitstud tarbijakategooriate suurema sidususe eeliseid (järjepidevad kategooriad ja eraldumise tähtsus võrgukasutajate jaoks), et oleks võimalik koostada kooskõlastatud koormuse vähendamise kavad, sealhulgas kavad, mille eesmärk on toetada energiakriisi ajal energiaostuvõimetuid või selle ohus olevaid vähekaitstud leibkondi;

54. rõhutab, et vaja on ühtset, vastupidavat ja strateegiliselt koordineeritud energiapoliitikat; rõhutab, et kuna ELi energiaturud on varasemast rohkem lõimitud, on energiajulgeolek üha enam kõigi liikmesriikide jagatud vastutus, mis nõuab solidaarsust ja koordineerimist, et vältida ühepoolset tegevust, mis võib õõnestada kogu ELi julgeolekut; hoiatab, et ühe osaleja ühepoolne otsus sõlmida kahjulik energialeping ELi mittekuuluva riigiga võib tekitada kogu ELis uusi energiakriise, hindade volatiilsust ja geopoliitilist survet;

55. märgib, et on vaja paremat liikmesriikidevahelist koordineerimist piiriülese mõjuga vananevate tootmisüksuste dekomissioneerimisel ning tootmisvõimsuse süsteemist kõrvaldamisel, et tagada alternatiivsete käitiste valmisolek ja toimimine, kuna see mõjutab energia kättesaadavust ja taskukohasust naaberriikides;

56. rõhutab, et andmepõhised tehnoloogiad peaksid positiivselt mõjutama energiajulgeoleku haldamist; tunnistab, kui olulised on põhjalik teave ja andmed energia kohta, et tuvastada ohte energiajulgeolekule, neile reageerida ja planeerida taristut, ning nõuab sellise teabe ja andmete kogumise paremat koordineerimist;

57. palub, et komisjon lisaks energiajulgeolekualasesse ettepanekusse tehnilised sätted ELi energiasüsteemi kriitilise tähtsusega komponentide, eelkõige voolutrafode standardiseerimise ja koostalitlusvõime kohta, tagamaks, et standardiseerimise puudumine ei pärsi Euroopa solidaarsust;

58. väljendab heameelt selle üle, et Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E) moodustas uue elutähtsa taristu turvalisuse

rakkerühma, mille eesmärk on analüüsida ja esitada soovitusi elutähtsa taristu turvalisuse kohta; rõhutab, kui oluline on võtta arvesse Ukraina kogemustest saadud õppetunde, sealhulgas Ukraina põhivõrguettevõtja spetsiaalse üksuse väärtuslikke eksperditeadmisi, kelle ülesanne on teha kindlaks elutähtsat taristut ähvardavad ohud ja neid leevendada; palub, et komisjon teeks tihedat koostööd ENTSO-Ega ELi elektrivõrku ähvardavate ohtude põhjalikul ja süsteemsel hindamisel, mis tuleb viia lõpule 2026. aastaks;

o
o o

59. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.